

ฐานข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่น
เทศบาลตำบลม่วงเหล็ก อำเภอม่วงเหล็ก จังหวัดสระบุรี

จัดทำโดย

กองสวัสดิการสังคม
เทศบาลตำบลม่วงเหล็ก
ตำบลม่วงเหล็ก อำเภอม่วงเหล็ก จังหวัดสระบุรี

ฐานข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่น

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราชการ 2560 มาตรา 57 รัฐต้อง(1) อนุรักษ์ ฟื้นฟู และส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่น ศิลปะ วัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมและจารีตประเพณีอันดีงามของท้องถิ่นและของชาติ และจัดให้มีพื้นที่สาธารณะ สำหรับกิจกรรมที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งส่งเสริมและสนับสนุนให้ประชาชน ชุมชน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ได้ใช้สิทธิและมีส่วนร่วมในการดำเนินการด้วย ภูมิปัญญาไทยมีความสำคัญอย่างยิ่ง ช่วยสร้างชาติให้เป็นปึกแผ่นมั่นคงสร้างความภาคภูมิใจและศักดิ์ศรีเกียรติภูมิ แก่คนไทย สามารถปรับ ประยุกต์ หลักธรรมคำสอนทางศาสนาใช้กับชีวิตได้อย่างเหมาะสมสร้างความสมดุลระหว่างคนกับสังคม และธรรมชาติได้อย่างยั่งยืน ช่วยเปลี่ยนแปลงปรับปรุงวิถีชีวิตของคนไทยให้เหมาะสมได้ตามยุค

กองสวัสดิการสังคม เทศบาลตำบลมวกเหล็ก ได้เล็งเห็นความสำคัญของภูมิปัญญาท้องถิ่น จึงได้จัดทำฐานข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อสืบสานและอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่น และมีประโยชน์ไว้มิให้สูญหายไปจากชุมชน และหวังเป็นอย่างยิ่งว่าฐานข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่น เล่มนี้จะเป็นประโยชน์ต่อสาธารณชนในการศึกษาภูมิปัญญาท้องถิ่น ต่อไป

ประเภทของภูมิปัญญาท้องถิ่น

๑. **ภูมิปัญญาท้องถิ่น (Local Wisdom)** หมายถึง พื้นความรู้ความสามารถที่ผ่านกระบวนการคิดโดยใช้สติปัญญาของคนในท้องถิ่น มีการ เรียนรู้และการถ่ายทอดจากรุ่นหนึ่งไปสู่อีกรุ่นหนึ่งจนเกิดผลดีงาม มีคุณค่า มีประโยชน์ สามารถนำไปใช้ในการแก้ไขปัญหาและการพัฒนา คุณภาพชีวิต หรือใช้เป็นแนวทางในการดำรงชีวิตให้สอดคล้องกับสภาพสังคมที่เปลี่ยนแปลงไปในแต่ละยุคสมัย

๒. ฐานข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่น ได้แก่

๒.๑ ด้านเกษตรกรรม คือ ภูมิปัญญาท้องถิ่นเกี่ยวกับการกสิกรรม/การปศุสัตว์/การประมง/การป่าไม้ เช่น การทำการเกษตรแบบ ผสมผสาน เกษตรทฤษฎีใหม่ โคก หนอง นา เป็นต้น

๒.๒ ด้านหัตถกรรม คือ ภูมิปัญญาท้องถิ่นในงานฝีมือหรืองานช่างที่ทำด้วยมือและอุปกรณ์อย่างง่าย โดยไม่ใช้เครื่องจักร เป็นองค์ประกอบหลักในการผลิต เช่น งานจักสาน, งานแกะหนังตะลุง, งานทอผ้าด้วยมือ, งานเย็บปักถักร้อย, การทำหัวโขน เป็นต้น

๒.๓ ด้านอุตสาหกรรม คือ ภูมิปัญญาท้องถิ่นในงานที่ใช้ทุน แรงงาน และเครื่องจักรเป็นองค์ประกอบหลักในการผลิต โดยมีเป้าหมายการผลิตสิ่งของเป็นจำนวนมากเพื่อการค้า และรวมถึงงานด้านการบริการ เช่น การทำเครื่องเรือนจากไม้แปรรูป (โต๊ะ/ เติง/ตู้) การแปรรูปสิ่งต่าง ๆ จากยางพารา เป็นต้น

๒.๔ ด้านการแพทย์ไทย คือ ภูมิปัญญาท้องถิ่นเกี่ยวกับการดูแลและรักษาสุขภาพแบบพื้นบ้าน เช่น การหัตถเวชกรรมไทย (การนวด ไทย/การนวดประคบสมุนไพร), การใช้สมุนไพรในการรักษาโรค, การผดุงครรภ์พื้นบ้านโดยหมอตำแยของชาวไทยมุสลิม (โต๊ะบีแด) เป็นต้น

๒.๕ ด้านการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม คือ ภูมิปัญญาท้องถิ่นเกี่ยวกับการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อม ทั้งการอนุรักษ์ การพัฒนา และการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุลและยั่งยืน เช่น การบวชป่า, การสืบ ชะตาแม่น้ำ, การทำแนวปะการังเทียม, การอนุรักษ์ป่าชายเลน เป็นต้น

๒.๖ ด้านศิลปกรรม คือ ภูมิปัญญาท้องถิ่นในการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะสาขาต่าง ๆ เช่น จิตรกรรม, ประติมากรรม, นาฏศิลป์, ดนตรี, ทัศนศิลป์, คีตศิลป์, การละเล่นพื้นบ้านและการนันทนาการ เช่น การขับร้องเพลงอีแซว, ลำตัด, ลิเก, หมอลำ, โนรา เป็นต้น

๒.๗ ด้านภาษาและวรรณกรรม คือ ภูมิปัญญาท้องถิ่นเกี่ยวกับการใช้ภาษาทั้งภาษาพูดและภาษาเขียน เช่น ภาษาโบราณ, ภาษาถิ่น, หนังสือ , ตำรา, ตำรับอาหาร, งานประพันธ์/บทประพันธ์ทั้งร้อยแก้วและร้อยกรอง, เรื่องสั้น นวนิยาย นิทาน บทเพลงต่าง ๆ เป็นต้น

๒.๘ ด้านอื่น ๆ เช่น ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านความเชื่อ ศาสนา ประเพณี พิธีกรรม อาหารไทย อาหารพื้นบ้าน เป็นต้น

๓. **ภูมิสังคม** หมายถึง สภาพทางกายภาพ ลักษณะของพื้นที่ วิถีชีวิต ค่านิยม ความหลากหลายของวัฒนธรรม ประเพณี ที่อยู่โดยรอบท้องถิ่นที่อาศัยอยู่นั้น ๆ ซึ่งมีความแตกต่างกันไปในแต่ละแห่งตามภูมิภาค ประเทศ โดยการพัฒนาเรื่องใดในท้องถิ่นนั้น ๆ จำต้อง คำนึงถึงเรื่องภูมิสังคมอยู่เสมอ

ฐานข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่น เทศบาลตำบลมวกเหล็ก อำเภอมวกเหล็ก จังหวัดสระบุรี

ลำดับที่	ชื่อ - สกุล	ประเภท	ภูมิปัญญาท้องถิ่น/ปราชญ์ ความสามารถ
๑	นางช่อทิพย์ มากสงวน	ด้านหัตถกรรม	งานฝีมือการทำดอกไม้ประดิษฐ์
๒	นางนารี สิริรักษ์	ด้านหัตถกรรม	งานจักรสานตะกร้าหวาย
๓	นางลัดดา พุทธเจริญ	ด้านหัตถกรรม	การทำงานประดิษฐ์จากวัสดุเหลือใช้
๔	นายวิทัศน์ คุ่มพล	ด้านอุตสาหกรรม	อุปกรณ์การแต่งการควาบอย
๕	นางกิตติพิชญ์ มาอ่ำ	ด้านแพทย์แผนไทย	การทำลูกประคบสมุนไพร
๖	นางเรณู กองชาญ	ด้านศิลปกรรม	เต้นควาบอยแดนซ์
๗	นางอุไรวรรณ สนิทไชย	ด้านศิลปกรรม	รำไทย รำถวายพระพร
๘	จ.ส.อ.วินัย สรัสสมิตร	ด้านศิลปกรรม	เป็นผู้นำด้านกิจกรรมนันทนาการ พิธีกร
๙	นายใบ สงโสด	ด้านอื่นๆ (ด้านศาสนา)	เป็นผู้นำการทำพิธีทางศาสนา
๑๐	นางสุนันท์ ศรีวรรณะ	ด้านอื่นๆ (ด้านอาหารไทย)	การทำไข่เค็ม
๑๑	นางสิริพร ดิบแดง	ด้านอื่นๆ (ด้านอาหารไทย)	การทำกะหรี่ปั๊บ

ทะเบียนภูมิปัญญาท้องถิ่น

๑. ด้านหัตถกรรม

ชื่อ - สกุล นางช่อทิพย์ มากสงวน

วัน/เดือน/ปี เกิด ๑ มิถุนายน ๒๕๓๗ อายุ ๖๖ ปี

ที่อยู่ปัจจุบัน ๔๗๙/๔ หมู่ที่ ๓ ตำบลมวกเหล็ก อำเภอมวกเหล็ก จังหวัดสระบุรี

ภูมิรู้/ภูมิปัญญา

มีความรู้ด้านงานฝีมือ การทำดอกไม้จันทน์ และการทำดอกไม้ประดิษฐ์

ผลงาน

ชื่อ - สกุล นางนารี สิริรักษ์

วัน/เดือน/ปี เกิด ๑๓ กันยายน ๒๕๐๒ อายุ ๖๐ ปี

ที่อยู่ปัจจุบัน ๔๗๙/๔ หมู่ที่ ๓ ตำบลมวกเหล็ก อำเภอมวกเหล็ก จังหวัดสระบุรี
ภูมิรัฐ/ภูมิปัญญา

มีความรู้ด้านงานจักรสาน งานฝีมือ การทำตะกร้าหวาย

ผลงาน

ชื่อ - สกุล นางลัดดา พุทธเจริญ

วัน/เดือน/ปี เกิด ๒ มกราคม ๒๕๕๒ อายุ ๗๑ ปี

ที่อยู่ปัจจุบัน ๑๔๗/๓ หมู่ที่ ๓ ตำบลมวกเหล็ก อำเภอมวกเหล็ก จังหวัดสระบุรี
ภูมิรัฐ/ภูมิปัญญา

มีความรู้ด้านงานฝีมือ การนำวัสดุเหลือใช้มาประดิษฐ์เป็นของใช้ต่างๆ

ผลงาน

๒. ด้านอุตสาหกรรม

ชื่อ - สกุล นายวิทัศน์ คุ่มพล
วัน/เดือน/ปี เกิด ๑๐ มีนาคม ๒๕๔๙ อายุ ๖๓ ปี
ที่อยู่ปัจจุบัน ๕๖๖/๖ หมู่ที่ ๑ ตำบลมิตรภาพ อำเภอมวกเหล็ก จังหวัดสระบุรี
ภูมิรัฐ/ภูมิปัญญา
มีความรู้ด้านการทำอุปกรณ์และเครื่องประดับตกแต่งชุดคาวบอย

ผลงาน

๓. ด้านแพทย์แผนไทย

ชื่อ - สกุล นางกิตติพิชญ์ มาอ่ำ
วัน/เดือน/ปี เกิด ๐๑ มกราคม ๒๕๐๔ อายุ ๖๒ ปี
ที่อยู่ปัจจุบัน ๔๕๓/๑ หมู่ที่ ๓ ตำบลมวกเหล็ก อำเภอมวกเหล็ก จังหวัดสระบุรี
ภูมิรัฐ/ภูมิปัญญา
มีความรู้ด้านการทำลูกประคบสมุนไพร

ผลงาน

๔. ด้านศิลปกรรม

ชื่อ - สกุล นางเรณู กองชาญ

วัน/เดือน/ปี เกิด

๒๓ พฤษภาคม ๒๕๔๙ อายุ ๖๓ ปี

ที่อยู่ปัจจุบัน

๒๐๒/๒๗ หมู่ที่ ๓ ตำบลมวกเหล็ก อำเภอมวกเหล็ก จังหวัดสระบุรี

ภูมิรู้/ภูมิปัญญา

มีความรู้ด้าน เต้นคาวบอยแดนซ์

ผลงาน

ชื่อ นางอุไรวรรณ นามสกุล สนิทไชย
วัน/เดือน/ปี เกิด ๒๕ กันยายน ๒๕๐๑ อายุ ๖๕ ปี
ที่อยู่ปัจจุบัน ๑๕๐ หมู่ที่ ๓ ตำบลมวกเหล็ก อำเภอมวกเหล็ก จังหวัดสระบุรี
ภูมิรัฐ/ภูมิปัญญา
มีความรู้ด้าน รำไทย รำถวายพระพร

ผลงาน

ชื่อ จ.ส.อ.วินัย นามสกุล สรัสสมิตร

วัน/เดือน/ปี เกิด

๑๕ มกราคม ๒๔๙๘ อายุ ๖๕ ปี

ที่อยู่ปัจจุบัน

๓๐๓/๒๔ หมู่ที่ ๓ ตำบลมวกเหล็ก อำเภอมวกเหล็ก จังหวัดสระบุรี

ภูมิรัฐ/ภูมิปัญญา

เป็นผู้นำด้านกิจกรรมนันทนาการ พิธีกร

ผลงาน

๕. ด้านอื่นๆ

ชื่อ นายโบ นามสกุล สงไสด

วัน/เดือน/ปี เกิด

๑๓ กันยายน ๒๔๘๖ อายุ ๗๖ ปี

ที่อยู่ปัจจุบัน

๓๑/๔ หมู่ที่ ๙ ตำบลมิตรภาพ อำเภอเมืองเหล็ก จังหวัดสระบุรี

ภูมิรัฐ/ภูมิปัญญา

เป็นผู้นำการทำพิธีการทางศาสนา

ผลงาน

ชื่อ นางสาวสุนันท์ นามสกุล ศรีวรรณะ

วัน/เดือน/ปี เกิด

๒๑ มิถุนายน ๒๔๘๙ อายุ ๗๔ ปี

ที่อยู่ปัจจุบัน

๓๐๓/๔๖ หมู่ที่ ๓ ตำบลมวกเหล็ก อำเภอมวกเหล็ก จังหวัดสระบุรี

ภูมิรัฐ/ภูมิปัญญา

มีความรู้ด้านการทำไข่เค็ม

ผลงาน

ชื่อ นางสาวสิริพร นามสกุล ดิบแดง

วัน/เดือน/ปี เกิด

๙ พ.ย. ๒๕๐๓ อายุ ๖๓ ปี

ที่อยู่ปัจจุบัน

๒๓๖ หมู่ที่ ๙ ตำบลมิตรภาพ อำเภอมวกเหล็ก จังหวัดสระบุรี

ภูมิรู้/ภูมิปัญญา

มีความรู้ด้านการทำกะหรี่ปั๊บ

ผลงาน

